”Modalități de stimulare a plăcerii de a învăța prin activitățile de tip outdoor ”

Înv. Jalbă Doina Luiza

Școala Gimnazială ”G.E.Palade” Buzău

CE ESTE EDUCAȚIA OUTDOOR?

Fondatorul primei şcoli de Educaţie experienţială outdoor – Outward Bound – în 1941 se ghida după motto-ul: *„Există mai mult în tine decât crezi!”.* În opinia lui, societatea modernă suferea de câteva „boli”, acestea apărând ca revers negativ al evoluţiei tehnologiei: declinul condiţiei fizice, al spiritului de antreprenoriat, al imaginaţiei, creativităţii şi abilităţilor practice, al autodisciplinării şi al compasiunii interumane.

Prin activităţi outdoor, elevul învaţă totul în mod practic, activ, prin experienţe personale la care mai apoi reflectă pentru a extrage învăţăturile. Acest mod de învăţare, caracteristic Educaţiei outdoor, se numeşte experienţial şi presupune să *“înveţi cu creierul, mâinile şi inima!”.* Un vechi proverb chinezesc accentuează eficienţa educaţiei experienţiale: “Ce aud – uit, Ce văd – îmi amintesc, Ce fac – înţeleg”. Un studiu mai modern spune că: “Ne amintim 20 % din ceea ce auzim, 30 % din ceea ce vedem şi 90 % din ceea ce facem.”

”*O definire a educației outdoor transmite faptul că aceasta vizează un proces educațional ce se desfășoară dincolo de ușa clasei și se consumă în drumeții, excursii, incursiuni în lumea reală (pădure, cartier, parc, centru cultural, comercial, industrial etc.) și care este conexată la conținuturile școlare, fiind un mediu de explorare, de aplicare, de punere la probă sau experimentare a unor cunoștințe stipulate prin programa școlară (Cucoș, 2012).*

De ce activități outdoor la școală?

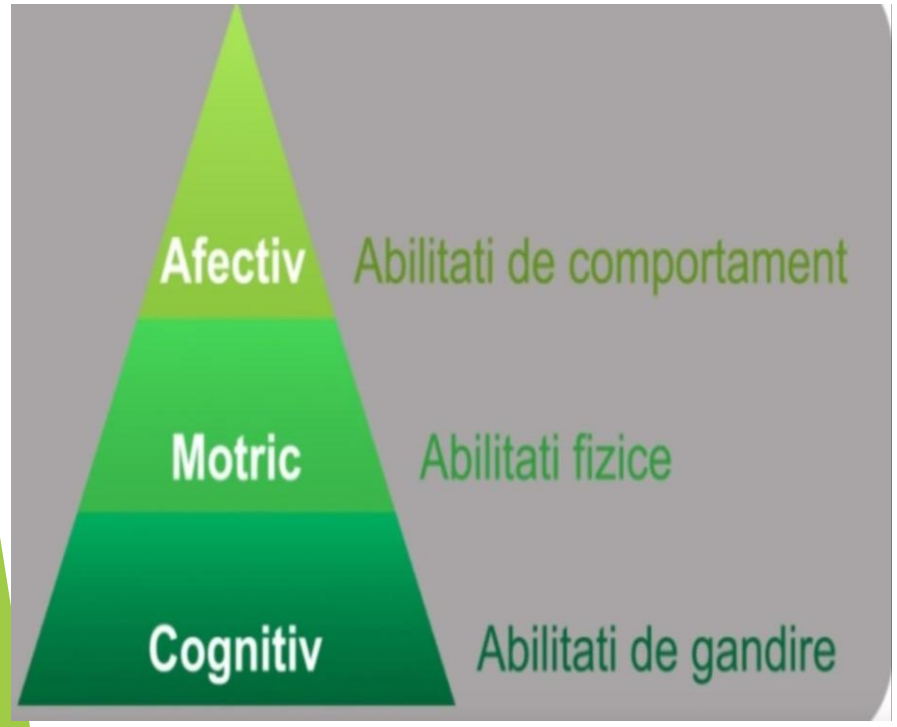
- **Cercetările recente afirmă faptul că în zilele noastre, copiii nu se bucură de plăcerile simple, exterioare ale generațiilor anterioare. Astfel, în medie, copiii de azi petrec aproximativ o oră pe zi afară, în comparație cu cele trei ore din generația bunicilor.**
- **Un alt studiu ne arată că cei mici petrec echivalentul a o zi pe săptămână implicați în activități statice, de canapea, comparativ cu două ore și jumătate petrecute afară, în aer liber.**
- **Declinul jocului în aer liber a fost atribuit unor cauze diverse, inclusiv supraprotecției părinților, pierderii spațiului de joacă în cartier, intoleranței vecinilor la jocurile cu mingea și mirajului tehnologiilor (Grigg, Lewis, 2016).**
- **Sub motto-ul "*Pe copil îl educă tot ce îl înconjoară: câmpul, pădurea, râul, marea, munţii, rândunelele, cucul. Faceţi tot posibilul ca şi copiii dumneavoastră să iubească tot ce-i înconjoară, pentru că fără dragostea faţă de natură şi animale, omul nu poate să simtă din plin, ceea ce numim, cu cel mai minunat dintre cuvinte*-VIAŢA" (C.MIHAESCU),**

De ce activități outdoor la școală?

Este timpul să conştientizăm beneficiile şi facilităţile acestui tip de educaţie, „să părăsim prispa” instituţiei/ clădirii școlii, pentru a ne aventura cu puţină creativitate şi imaginaţie în natura ce încă ne înconjoară, „să rupem barierele” înălţate de rutină, indiferenţă, comoditate şi uneori de necunoaştere şi, să oferim copiilor noştri o alternativă interesantă şi mai atractivă. Mediul preșcolar și școlar oferă posibilitatea realizării în bune condiții a educației outdoor. Ţinând seama de faptul că bucuria de a învăţa determină o stare de bine a copilului, dascălii trebuie să ofere multiple ocazii pentru a trezi în copii plăcerea de a învăţa şi de a se simţi bine în climatul educaţional creat. Activităţile de tip outdoor reprezintă oportunităţi atât pentru producerea unei stări emoţionale ce favorizează învăţarea, cât şi o modalitate de a forma,consolida sau exersa deprinderi şi cunoştinţe pe domeniile de activitate

- cuprinse în Curriculum.

Nivelurile de învățare cărora se adresează educația outdoor

Educaţia outdoor se adresează tuturor celor trei nivele de învăţare:

- **nivelul acumulărilor de cunoştinţe (cognitiv),**
- **nivelul deprinderilor fizice (motric) şi**
- **cel al individualizării unor trăsături de comportament (afectiv).**

.

TERMENUL ”EDUCAȚIA OUTDOOR”INCLUDE:

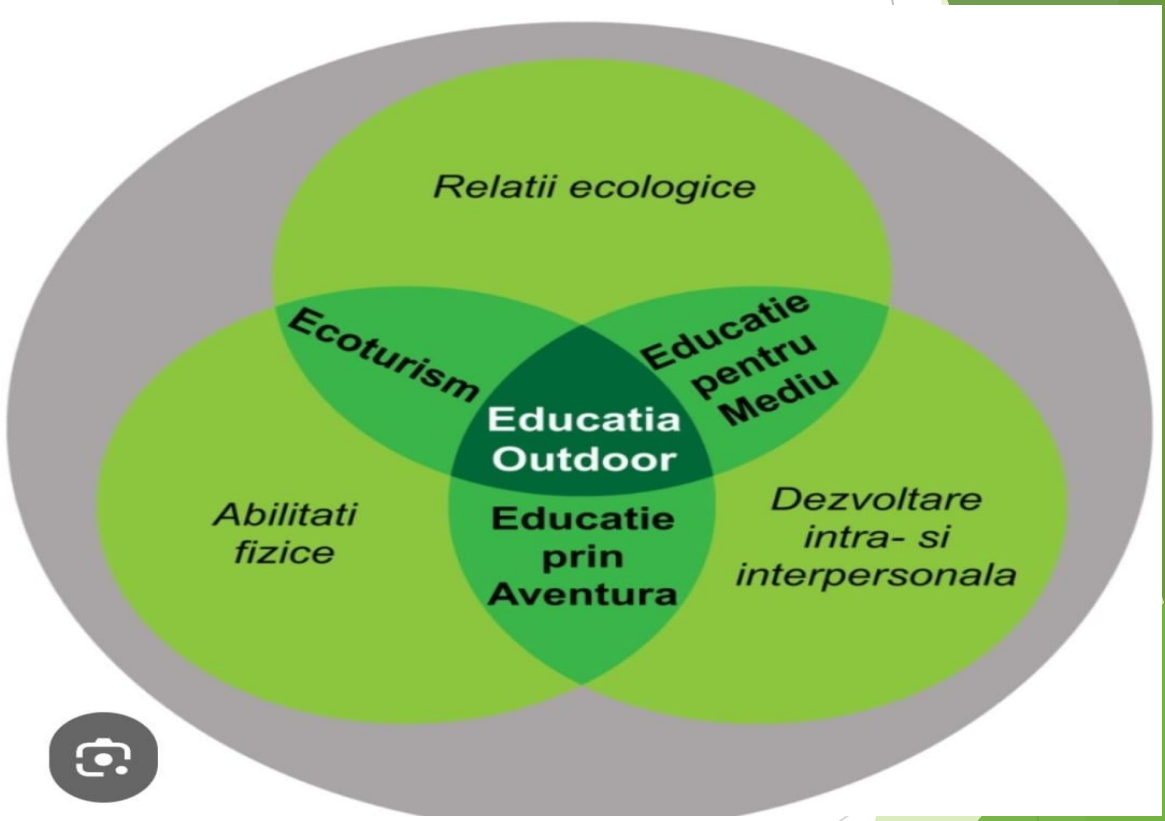
:

– EDUCAȚIA PENTRU MEDIU

– ACTIVITĂȚI RECREATIVE

– DEZVOLTARE PERSONALĂ

– TERAPIE PRIN AVENTURA

Beneficiile activităților outdoor desfășurate în mediul școlar

Datorită tehnicilor de educație outdoor, copiii devoltă abilități esențiale pentru o creștere armonioasă, cum ar fi:

- **a învăța să trăiești cu ceilalți,**
- **a învăța să cunoști,**
- **a învăța să faci,**
- **a învăța să fii!**

Interconectarea dintre experiență, învățare și progres se află la baza diferitelor programe outdoor. Este necesar ca educația actuală să fie holistică și integratoare, bazată pe procesul de a da sens oricărei întâmplări și experiențe proprii.Iată doar câteva dintre beneficii:

- **Dezvoltă creativitatea, imaginația și spiritul antreprenorial;**
- **Asigură o condiție fizică armonioasă;**
- **Dezvoltă autodisciplina, empatia și compasiunea;**
- **Dezvoltă abilitățile și deprinderile practice;**

Educatia
Outdoor
Creativitate
Leadership
Disciplina
Incredere de sine
Gandire practica
Management de proiect
Rezolvarea problemelor
Comunicare
Incurajare
Motivatie
Calitate
Protectia mediului
Munca in echipa
Managementul timpului
Luarea deciziilor
Asertivitate

- Activitățile outdoor au o importanță semnificativă în procesul de învățare și dezvoltare personală, deoarece oferă oportunități prezente în mediul natural sau în afara sălilor de clasă tradiționale. Aceste activități implică în mod activ pe elevi, le permit să experimenteze diversitatea și îi ajută să își dezvolte abilitățile sociale, emoționale și cognitive.
- Unul dintre aspectele cheie ale activităților outdoor este faptul că oferă o activitate directă și experiențială. Elevii au ocazia să învețe printr-o metodă holistică, ce implică toate simțurile. *Ei pot vedea, auzi și simți ceea ce învață, c*omparativ cu învățarea într-o sală de clasă tradițională unde informațiile sunt pur și simplu prezentate sau deduse . Această experiență directă facilitează *înțelegerea și reținerea informațiilor într-un mod mai eficient și ajută la transferul de cunoștințe și competențe de la mediul non-formal la mediul formal.*

- Activitățile outdoor pot fi structurate într-o gamă largă de discipline și subiecte. De exemplu, **în domeniul științelor, activitățile outdoor pot cuprinde explorarea mediului natural, colectarea și analizarea datelor în timp real, studierea diversității și ecosistemelor, sau investigarea soluțiilor la probleme de mediu.**
- **Participarea activă la activitățile în aer liber îi ajută pe elevi să înțeleagă importanța și să aprecieze resursele, bogățiile naturale.**
- **Aceste activități pot promova și învățarea despre problemele de mediu, cum ar fi poluarea, schimbările climatice și conservarea biodiversității. Elevii pot deveni astfel cetățeni implicați și responsabili, care înțeleg că pot contribui la protejarea mediului înconjurător în propriile lor acțiuni.**
- **Activitatea outdoor reprezintă o sumă de experienţe de învăţare un – mediu natural, relaxant liber, plin de viu – ceea ce îl inspiră pe copil, îl ajută să intre în relaţie cu ceilalţi, să ajute.**

ACTIVITĂȚILE DE TIP OUTDOOR, O NOUĂ PERSPECTIVĂ ASUPRA ÎNVĂȚĂRII

- Pornind de la ideea că activităţile outdoor încurajează conectarea cu natura și protejarea mediului înconjurător, am căutat medii experienţiale precum: parcul, pădurea ,în vederea desfășurării unor activități din cadrul unor proiecte interesante , efectuând drumeții, excursii, tabere.

  Prin desfășurarea proiectului ” **DE VORBĂ CU PĂDUREA** ” din cadrul **Programului Internațional ”LeAf-Să vorbim despre pădure e**levii au pătruns în lumea naturală, studiind ecosistemele, biodiversitatea, schimbările climatice și impactul uman asupra mediului.Înlocuind sala de clasă cu mediul înconjurător,prin acțiunile interdisciplinare,marcând zilele din Calendarul Eco , copiii au înțeles importanța conservării habitatelor naturale și a protejării animalelor, plantelor,au observat, investigat ,cauzele poluării aerului, apei, solului,prin experimente, jocuri , lucrând în echipe ,exersându-și abilitățile lingvistice. Au dedus importanţa şi rolul ecologic, economic şi social al mediului care ne înconjoară,al resurselor naturale, dar şi interacţiunea om-mediu, necesitatea promovării unui comportament responsabil față de mediu , în contextul dezvoltării durabile, pentru evitarea unor efecte negative, ca: poluarea, alunecările de teren, incendiile. Elevii au devenit generatori de soluții la problemele de mediu întâlnite, cum ar fi :colectarea selectivă a deșeurilor şi, prin reciclare, reutilizare, stoparea risipei. Au creat jucării, machete, obiecte utile, decorative, din materiale reciclabile,mascota ECO, învățând despre importanța reutilizării și reducerii deșeurilor.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE PROIECTULUI:

SCOPUL proiectului este de a sensibiliza elevii, de a-i apropia de natură , în vederea creării de convingeri şi conduite necesare în conservarea naturii şi a mediului ambiant , transformarea comportamentelor cotidiene ale elevilor în stiluri de viaţă ecologice, economice, sănătoase şi durabile prin întreţinerea unui ambient curat, în urma perceperii urmărilor negative pe care activitatea umană,uneori, o are asupra mediului înconjurător .

OBIECTIVE:

- implicarea elevilor în investigarea mediului natural prin activităţile desfăşurate în pădure,în Crâng;
- cunoaşterea şi respectarea normelor de protecţie pentru a menţine integritatea parcului , pădurii;
- formarea deprinderii de a ocroti pădurea şi spaţiile verzi;
- conştientizarea de către elevi a efectelor distructive ale poluării mediului înconjurător;

- formarea deprinderii de a ocroti pădurea şi spaţiile verzi;
- conştientizarea de către elevi a efectelor distructive ale poluării mediului înconjurător**;**

- înțelegerea importanţei unui furnizor natural de aer curat(pădurea) pentru o viaţă sănătoasă;

-implicarea în acţiuni practice de plantare de pomi, de ocrotire, şi îngrijire a spaţiilor verzi din jurul şcolii;

- exprimarea atitudinii pozitive faţă de natură prin activităţi artistice, plastice;

- acţionarea în sensul colectării selective şi depozitării controlate a materialelor refolosibile, prin infiinţarea unui punct de colectare a materialelor refolosibile;

-cultivarea sensibilităţii faţă de latura estetică a pădurii, sursă de inspiraţie pentru literatură în special şi artă în general (pentru creatorii de frumos);

- cunoaşterea şi înţelegerea mesajului ecologic contemporan.

- conştientizarea adulţilor în privința problemelor din oraşul în care locuim;

- Proiectul cuprinde trei etape:
  etapa de documentare,
  etapa de lucru în natură și
  etapa de evaluare

- Voi detalia **etapa de lucru în natură** a proiectului ” **DE VORBĂ CU PĂDUREA** ” **în cadrul căreia** am desfășurat o serie de acțiuni.
- Voi prezenta câteva dintre ele:
- “**Crângul Buzăului-”laborator viu” de explorare,învățare, aplicare** /În prag de toamnă, am realizat o drumeție în Crângul Buzăului, o adevărată rezervație botanică, ce reprezintă un rest dintr-o pădure seculară “Codrul Vlăsiei”.Din vechea pădure copiii au observat că au mai rămas câțiva stejari seculari . Odată pătrunși în “inima” Crângului, atenția elevilor s-a îndreptat către observarea unor aspecte importante din pădure:
- identificarea unor specii de plante ierboase,arbori si arbuști din parc; observarea, compararea părților componente ale acestora, observații asupra litierei(frunzelor moarte) parcului;

Școala din Pădure / Crângul Buzăului- ”laborator viu” de explorare,învățare, aplicare

- Identificarea mușchiului existent pe scoarța copacilor și semnificația localizării acestuia;(indicator al nordului)
- Sunetele pădurii,(foșnetul frunzelor, adierea vântului,concertul păsărelelor zumzetul albinelor glasurile vesele ale copiilor)-sursă de inspirație pentru compunerea unui cântecel,
- Existența/inexistența unor forme de poluare ;
- Frumusețea și măreția pădurii-sursă de inspirație pentru creații literare
- Sănătatea fiziologică a arborilor; urme ale activitătii umane-defrișări;
- Identificarea,observarea viețuitoarelor pădurii și a adaptărilor acestora la conditiile variabile de mediu;
- Colectarea unor materiale biologice necesare întocmirii unor colecții, ierbare, lucrări artistico plastice;
- Importanța parcului pentru viața buzoienilor.

Crângul Buzăului-”laborator viu” de explorare,învățare, aplicare

Micii exploratori au descoperit resturi de arbori bolnavi și i-au cercetat.

Concluzie:cauza îmbolnăvirii acestora a fost existența a milioane de vietăți cărora le-au fost “gazdă” bună

Au tras concluzia că lemnul ”mort” este unul din cele mai vii componente ale pădurii, fiind ”masă și casă ”pentru mii de specii de gândăcei , viermișori etc.

Au cercetat și au notat observații despre scoarța, trunchiul, coroana, frunza stejarului

Au observat, cercetat o parte din rădăcina ramificată(ieșită în afară)a unui stejar secular, trunchiul bifurcat și scoarța crestată a copacului-loc de atracție pentru cei mici. Totodată s-au minunat de faptul “că-s doi frați într-o tulpină” dintr-o singură rădăcină.

Au observat, analizat, comparat, scoarța netedă/ crestată a trunchiurilor copacilor-indiciu important pentru identificarea lor

Au descoperit alte tipuri de coroane(crengi, frunze flori, fructe)/ (arborele umbrelă)

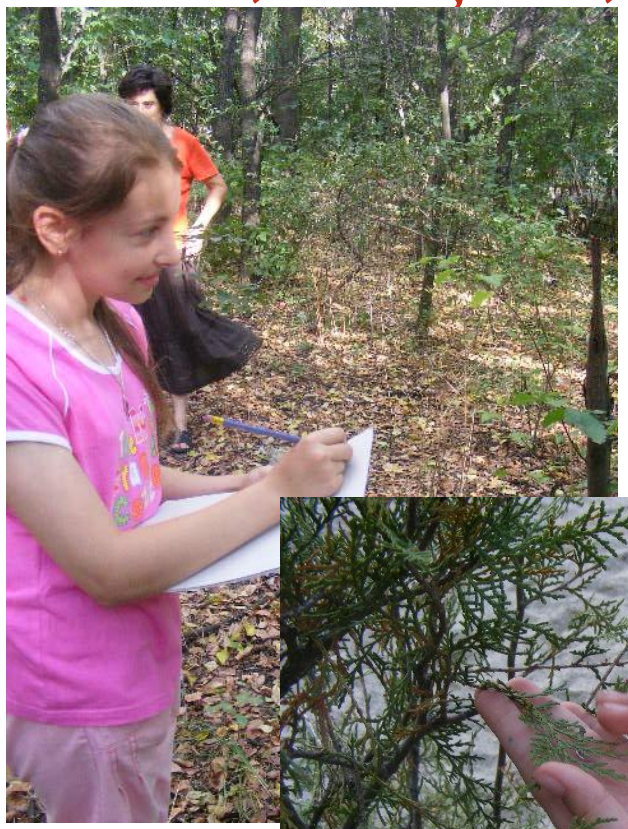

Coroane de castani și alți arbori ornamentali cu frunze, fructe specifice

Au făcut observații asupra frunzelor diferitelor specii de plante (arbori și arbuști), crestate, zimțate, rotunjite,aciculare)

Comparație pin-stejar

Au observat caracteristicile frunzelor și florilor/fructului coniferelor si ulterior au făcut comparatie cu frunza, fructul stejarului

Au observat ,cercetat fructe, semințe ale unor specii de arbori ornamentali, s-au jucat, descoperind că plesnesc, se-nvârt precum elicea unui elicopter

Comparație între un arbust sănătos și unul bolnav- sesizarea cauzelor

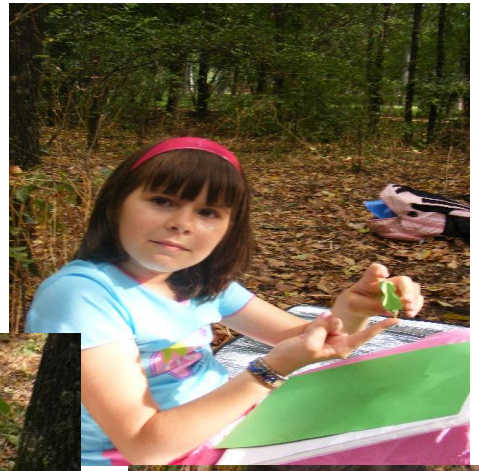
- Nu rupem frunzele arbustilor!

Au identificat cu ușurință **mușchiul copacului** despre care în faza de documentare au aflat ca este unul din **mijloacele de orientare** care indica nordul. Ca **geografi** în devenire au dedus cu usurință celelalte **puncte cardinale**.

Folosind creionul și foarfecele, privind braduțul, l-au conturat și realizat în forma tridimensională din carton colorat.Îl vor folosi la macheta care urmează să fie realizată .

Au admirat coloritul magnific al pădurii, au colectionat material biologic: ghinde,conuri, frunze de diferite culori, mărimi, forme, în vederea realizării ierbarelor, a lucrărilor artistico-plastice . Au luat amprente ale frunzelor, studiindu-le forma,marginile, mărimea.S-au gândit la ce le-ar povesti o frunză, în prag de toamnă.

Concertul păsărelelor care nu plecaseră de la noi i-a îmbiat pe toata durata activității. **În mijlocul "Codrului, Măriei sale", inspirați de frumusețea cadrului natural, au compus(scurte texte) și au interpretat cu bucurie piese inspirate din natură."**

Ascultăm “inima copacului”, îl îmbrățișăm și ne energizăm!

,, Glasul pădurii e vrăjitor!” Să ascultăm șoaptele, freamătul ,suspinul pădurii!” apoi *interpretăm cântece care ilustrează bucuria de a fi în mijlocul pădurii;”Ecoul”, “Copăcelul”” Românașul”*

Muzicalitatea pădurii e minunată!

Au descoperit prin frunziș un melc ,pe care l-au înduplecat să-și scoată cornițele , cântându-i cântecul preferat și întinzându-i o frunzuliță pe care să se așeze pentru un scurt ”Interviu”.Au creat un text dialogat al cărui protagonist a fost melcul supărat. Au realizat strânsa legătură ce există între vegetație și faună.

Cântecul i-a dezmierdat și pe alți frați ai melcului, mult mai mari, care au sosit la”ședință”. Copiii i-au analizat, studiindu-le îndeaproape, înfățișarea, modul de deplasare și au notat observațiile.

Au observat scorbura unor animăluțe.

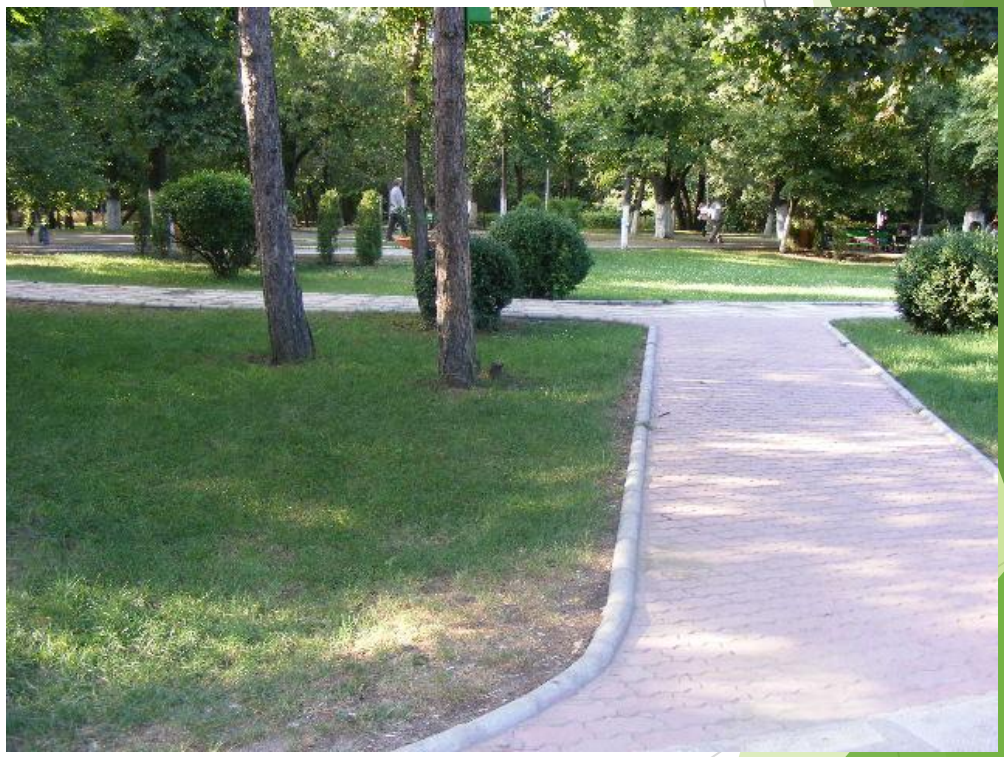
Au remarcat și au cercetat cu atenție plante declarate monumente ale naturii,despre care știu că sunt ocrotite de lege.Vor consulta atlasul botanic și vor afla amănunte despre acestea.
Avem datoria să le recunoaștem și să le ocrotim! / Lemnul de Tisa folosit la fabricarea instrumentelor muzicale.

Observă că parcul Crâng este loc de odihnă, oxigenare, sănătate și totodată rezervație peisagistică

Parcul Crâng, loc de joacă și bucurie, în spații special amenajate / Fericire scrie pe fețele copiilor

Crângul-oază de liniște și loc de agrement

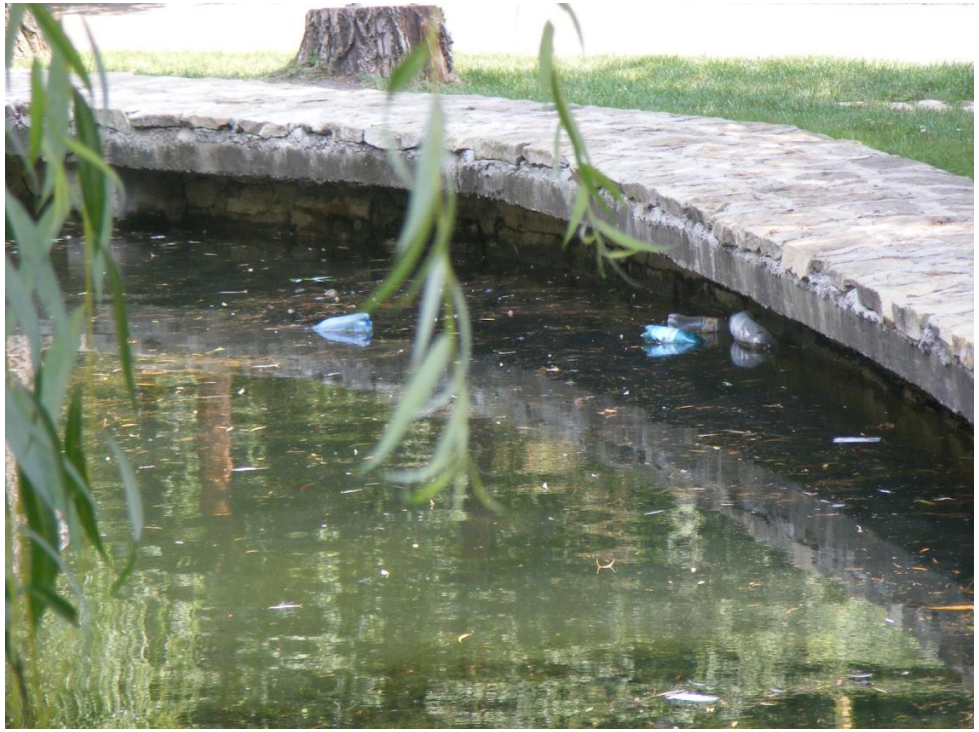

Iată unde conduce nerespectarea regulilor de protejare a mediului!

POLUARE!!! Au fost provocați să -și imagineze un dialog cu heleștieul din Crâng ,căruia să-i promitem că vom căuta soluții pentru ecologizarea lui!

SOS! Helesteul din Crâng în pericol! Găsim soluții!

AȘA NU!
Abateri de la educația eco-civică observate de către micii exploratori

Finalizarea observațiilor-concluzii, soluții- conceperea fluturașilor cu ocazia Zilei Mediului-realizarea unui cod ecologic, igienizarea/ecologizarea unei zone din parc și plantare de puieți.

Impresiile dobândite din această drumeție în scopul cercetării, le-au concretizat în minireferate, ierbare, creații literare și artistico-plastice,postere, albume foto, al căror mesaj esențializat ar fi codul ecologic în cuvânt, creion și culoare.

CODUL ECO AL PRIETENILOR PĂDURII

Codul prietenilor pădurii

În urma observațiilor realizate , copiii au dedus că pădurea este un ecosistem cu o importanță deosebită pentru viața omului ,una din bogățiile planetei ,care îndeplinește o serie de funcții.Trebuie s-o cunoaștem , s-o iubim și s-o ocrotim! Să-i fim prieteni!

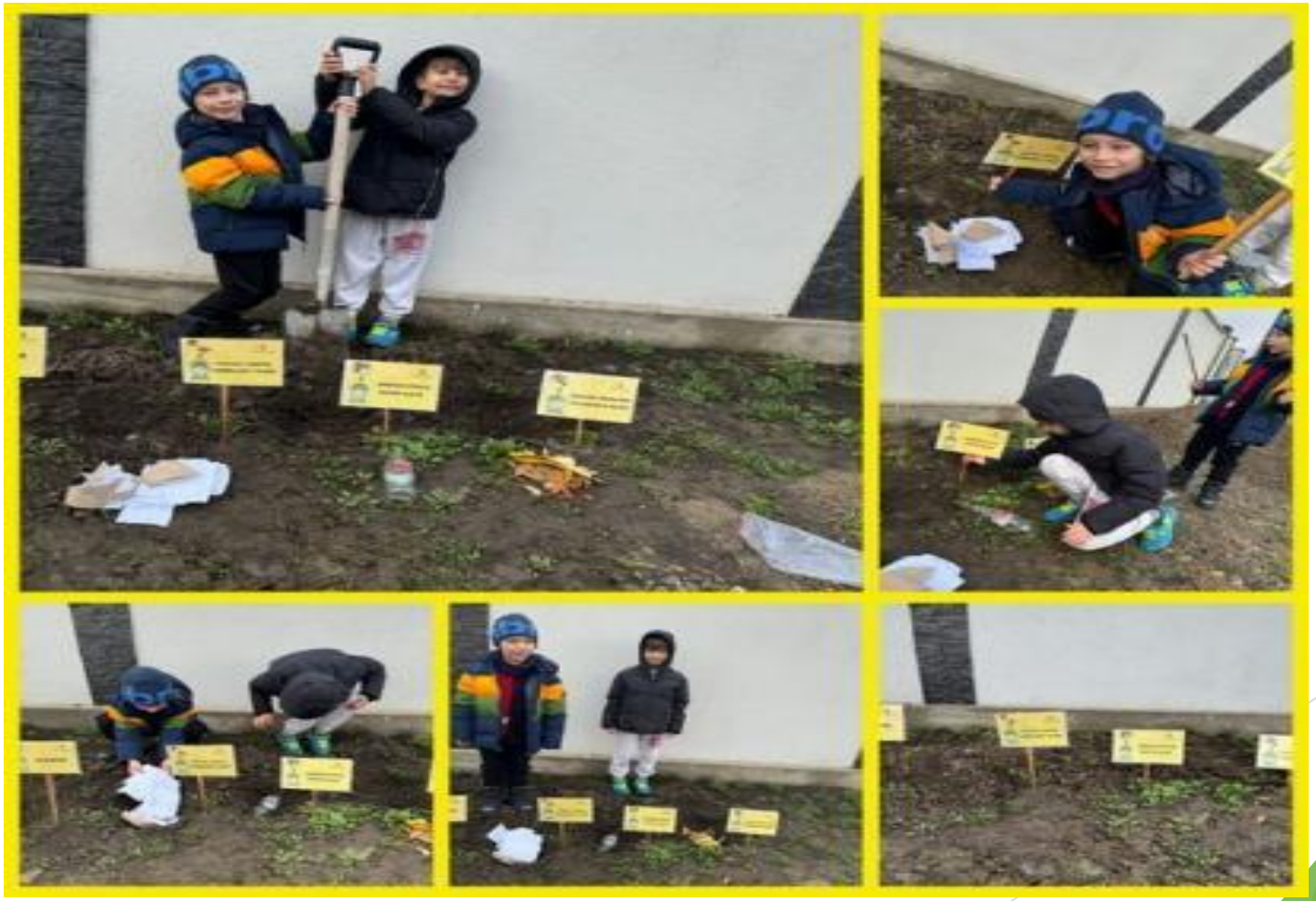
- “Călătoria în inima Crângului” ne-a schimbat starea de spirit, umplându-ne plămânii de oxigen, relaxându-ne și redându-ne forța

s-o luăm de la capăt, să reflectăm la soluțiile pe care trebuie să le găsim pentru a avea un mediu sănătos.

- Activitățile outdoor conduc la dobândirea de cunoștințe noi despre mediu – insecte, copaci, frunze, fructe…, despre poluarea mediului, ceea ce ar duce la înţelegerea efectelor acţiunilor întreprinse de oameni asupra mediului. În momentul desfăşurării acestor tipuri de activităţi copilul se simte stăpân pe sine, comunică, îşi exprimă liber trăirile, opiniile, nevoile doreşte să se simtă respectat, se va simţi băgat în seamă, va simţi că deciziile sale contează pentru ceilalţi.
- Este indicat ca fiecare copil să primească sarcini şi responsabilităţi pentru atingerea scopului propus.
- RECICLAREA Este foarte important că fiecare copil să înţeleagă importanţa mediului înconjurător pentru noi, foloasele pe care ni le dă, importanţa păstrării unui mediu curat pentru noi oamenii
- . Acest tip de activitate presupune implicarea activă din partea tuturor copiilor, acordă importanţă deosebită activităţilor în aer liber, maximizează procesul de învăţare, minimalizând constrângerea specifică clasei, oferă o utilitate practică imediată cunoştinţelor învăţate.

Am observat că activitățile outdoor pot fi structurate într-o gamă largă de discipline și subiecte. **În domeniul științelor, activitățile outdoor pot cuprinde așa cum am văzut, explorarea mediului natural, colectarea și analizarea datelor în timp real, studierea diversității și ecosistemelor, dar și investigarea soluțiilor la probleme de mediu.**

Elevii au observat, investigat ,cauzele poluării solului,**printr-un experiment**: lucrând pe grupe, au îngropat deșeuri de trei categorii:menajere, din plastic și din hârtie ,punând semne distinctive la suprafață în dreptul fiecărei gropițe . Au urmărit gradul de degradare în timp a acestora. Au constatat că plasticul, față de deșeurile menajere și hîrtie, este deșeul cel mai periculos, se degradează foarte greu. De aici concluzia că trebuie să fim responsabil , să colectăm selectiv deșeurile și să le reciclăm!

Am aflat ulterior , la clasă, că ,recuperând hârtia economisim masa lemnoasă si multă energie electrică ! O tonă hârtie se obține din 5 arbori cu vechime între 80 si 100 de ani care produc în fiecare oră oxigen pentru 320 de oameni. Valorificarea deșeurilor de hârtie conduce la mărirea duratei de viață a arborilor. Deci hârtia este valoroasă!Este bine s-o colectăm și s-o reciclăm!

PLASTIC
HÀRTIE
PAPER

DEȘEURI MENAJERE

PLASTIC
HÀRTIE
PAPER

HÀRTIE
PAPER

PLASTIC

PLASTIC

REZULTATE OBȚINUTE

- dobândirea deprinderilor de a acorda atenție oricărui colț de natură, sesizând frumusețea si unicitatea lui;
- dobândirea deprinderilor ecologice pentru păstrarea şi refacerea echilibrului om-mediu;
- manifestarea unei conduite ecologiste față de pădure, în special și față de întreaga natură,în general;
- manifestarea inițiativei personale și dezvoltarea încrederii în forțele proprii, prin propuneri, acțiuni și comportamente;
- dezvoltarea spiritului de echipă, a cooperării, pe baza încrederii și a respectului reciproc față de toți membrii echipei.
- întărirea colaborării (elevi, cadre didactice) pentru îmbunătăţirea sănătăţii mediului
- dorinţa elevilor de a desfăşura mai multe activităţi în aer liber
- implicarea responsabilă şi efectivă a elevilor în viaţa şcolii
- abordarea mediului atât pe cale ştiinţifică cât şi pe cale sensibilă, artistică.
- continuitate: dezvoltarea de parteneriate cu alte scoli din zona, elaborarea de noi proiecte in viitor, atragerea părinţilor, a altor membri ai comunităţii în strategiile şcolii;
- Îmbunătaţirea aspectului propriei şcoli
-
-

- Activitățile outdoor reprezintă, de asemenea, o oportunitate de a dezvolta abilități sociale și emoționale. Prin lucrul în echipă, elevii învață să comunice, să colaboreze și să-și dezvolte abilitățile de leadership. Ei învață să își gestioneze emoțiile și să se adapteze la provocări și situații noi. Activitățile outdoor pot provoca elevii și să îi scoată din zona de confort, iar acest lucru îi ajută să învețe să depășească obstacolele și să-și dezvolte încrederea în sine . Activitatea outdoor are un succes deosebit în rândul copiilor care întâmpină dificultăţi de învăţare – ajută la dezvoltarea fizică, intelectuală, emoţională.

- Un alt beneficiu al activităților outdoor este că acestea **pot îmbunătăți sănătatea și bunăstarea generală a elevilor. Activitatea fizică în aer liber poate spori** nivelul de energie, concentrația și starea de spirit a elevilor. De asemenea, activitățile outdoor pot promova un stil de viață activ și sănătos, reducând timpul petrecut în fața ecranelor și încurajând mișcarea și joaca în natură.inviorare, jocuri catarare panou tiroliana
- Activitatea outdoor presupune libertatea şi mişcarea, copilului solicitându-i-se întreg organismul, ceea ce ar avea ca beneficiu scăderea numărului de copii cu obezitate crescută în şcoli

CONCLUZII

Finalizez prin a stabili locul şi rolul educaţiei de tip outdoor în sistemul de învăţământ, aşa cum îl vede pedagogul Constantin Cucoş:” Educația din școală rămâne sărăcită dacă nu este complementată de ceea ce se poate adăuga din afara perimetrului ei; Educația de tip outdoor nu eclipsează educația din sala de clasă, ci îi imprimă o altă demnitate și consistență. Este o formă de stimulare și „împlinire” a ei, prin extensiuni, aplicații, prefațări de noi căutări. O școală inovativă va prelua și integra, în modul ei specific, astfel de situații, le va face aliat, sursă de revigorare, de întărire, de extensiune a ariei ei de acțiune. Și asta, pentru binele școlii și al celor care intră în ea, deopotrivă!”

Bibliografie:

- Cucoș C. 2014, ” Educație, experiențe, reflecții, soluții” Editura Polirom